

Sayın Rektörüm, Sayın İl Kültür ve Turizm Müdürüm, Sayın Hocalarım, Değerli Meslektaş ve gönüldaşlarımız,

53 senedir olduğu gibi biz meslektaşlarımızı ve dostlarımızı bir araya getiren Kütüphane haftamızın açılışına hoş geldiniz.

Her sene değişik bir tema ile karşıladığımız haftamızı, bu sene “Üçüncü Mekan Kütüphaneler : Yeni Roller, Yeni Yaklaşımlar” teması ile kutluyoruz.

Peki, nedir üçüncü mekan ve kütüphane neresindedir bu üçüncü mekanın?

Hepimiz kendi hayatlarımızdan biliriz ki, yaşantımız hemen her gün tekrarlanan ev ve iş yeri arasındaki rutininde devam etmektedir. Birinci mekân olarak evlerimiz; barındığımız, yarın tekrar çalışabilmek için kendimizi yeniden ürettiğimiz, dinlendiğimiz mekânlardır. İkinci mekân olarak iş yerlerimiz ise; sahip olduğumuz meslekler bağlamında ürettiğimiz ve karşılığında ücret aldığımız yerlerdir. Eminim çoğumuz bu iki mekân arasındaki gidip gelmelerin bir tür hapsolmuşluk hissi verdiğini deneyimlemiştir. Amerikalı kent sosyoloğu Ray Oldenburg, bu iki mekâna alternatif olarak bir “üçüncü mekan” kavramı atıyor ortaya: kafelerin, eğlence mekanlarının, parkların yanında halk kütüphanelerini de bu üçüncü mekan tanımlamasına dahil ediyor. Üçüncü mekân aslında bu anlamıyla, diğer iki mekânın zorlayıcı ve biçimlendirici etkisine alternatif olarak, zorunluluklarımızdan sıyrılabildiğimiz, kendimizi ifade edebildiğimiz ve yaratabildiğimiz, büyük oranda orada bulunmaktan keyif aldığımız sosyal mekanlara işaret ediyor.

Üçüncü mekân olarak halk kütüphaneleri, ücretsiz, kamuya açık, kitap bulundurma ve sunma işlevini yerine getiren bir mekân olmasının yanında ; sosyalleşme, buluşma, tartışma ve tanışma mekânıdır. Bireysel olarak de eğlence ortamı sunar. Entelektüel gelişimi destekler. Burada ideal anlamda bir halk kütüphanesinden söz ediyoruz tabii ki. İnternet altyapısını oluşturmuş, içinde kafelerin, çocuk bakım ve oyun alanlarının, bireysel çalışma alanlarının, film gösterimi veya sunum gibi amaçlarla kullanılacak çoklu çalışma alanlarının ve eklenebilecek daha bir sürü mekanın olduğu halk kütüphanelerinden... Tabii bunu halk kütüphaneleri ile sınırlamak doğru değil; fakat şu da bir gerçek ki varoluşsal olarak halk kütüphaneleri, üçüncü mekân olmaya, diğer kütüphane türlerine göre çok daha yatkındır.

Üçüncü mekân kütüphaneler, artık fiziksel bir alan olarak çağın koşullarına uygun, dönüşebilir yerlerdir. Bu haliyle demokratik, fikirlerin özgürce dolaştığı forumlardır ve aynı şekilde teknolojinin olanakları ile donatılmış sosyal alanlardır. Bu da yeni roller, yeni yaklaşımlar demektir. Bu rollerin nasıl gerçekleştirileceği, yeni yaklaşımların neler olduğu, nasıl ele alınacağı, kullanıcı beklentilerinin yeni biçimleri gibi birçok başlık, kütüphanelerde yeniden biçimlenmeyi bir bakıma koşullamaktadır. Tabii bu aynı zamanda, bizlerin geleceğine dair bir tartışmadır da... Örneğin gelecekte fiziksel bir mekan olarak kütüphaneler varlığını koruyabilecek midir? Koruyamazsa kütüphaneciler kendilerine yeni işler mi edinmek zorunda kalacaktır? Bu anlamda, yeni roller, yeni yaklaşımlar, gelecek için üzerinde konuşabileceğimiz, ön-görebileceğimiz verimli ve kışkırtıcı bir tartışma zemini sunuyor.

Ama geleceğe dair böylesi heyecanlı bir tartışmaya girerken, somut durumları da göz ardı edemeyiz. Kütüphanecilerin gelecekte ne olacakları birçok fikre açık bir konu ; ama bizce bir o kadar açık olan başka bir gerçek var ki oda ; kütüphaneciler olmadan bu dönüşüm gerçekleşemez! Bizler kütüphaneleri, ister sosyal ağlar üzerinden olsun, ister fiziksel bir mekân olarak olsun, kütüphanecisiz düşünmüyoruz. Nitekim, Yıldız Silier de Oburluk Çağı kitabının geleceğe dair ütopyik tasavvurlar içeren bir kısmında, kütüphaneciliği hâlâ var olması gereken birkaç meslekten biri olarak saymaktadır.

Gelgelelim, üzümlere ifade etmek gerekir ki, ülkemizde hâlâ yeterli sayıda kütüphane yoktur, var olan kütüphanelerin önemli bir kısmında hâlâ kütüphaneci yoktur, üstelik bölümlerden mezun olan

kütüphaneci adayları istihdam edilmek için belki yıllarca beklemektedir. Kamu kurumlarında çalışmak isteyen kütüphaneci adaylarının önüne, şimdilerde bir de “mülâkat” engeli çıkartılmaktadır. Biz kütüphaneciler, bölümlerimizden mezun olduğumuz anda, hiçbir mülâkata gerek kalmaksızın bu hakkı elde ediyoruz. İstihdamın bunca düşük olduğu mevcut durumda, bir de mülâkat engelini çıkartılması, kütüphanelerde üretmek isteyen kütüphaneci adaylarını hayal kırıklığına uğratmakta, ve motivasyonlarını düşürmektedir. Kütüphanelerin gelecekte nasıl olacağı hakkında fikirler yürütürken, bir yandan da bu olumsuzluğum tüm somutluğu ile kendini hissettirmesi, son derece üzücü ve kaygı vericidir.

Şunu açıkça, bıkmadan yineleyelim: Kütüphaneler misyonlarını yerine getireceklerse, bu kütüphaneciler olmadan gerçekleşemez. Kuşkusuz kütüphaneler dönüşürken, kütüphaneciler de dönüşecek, yeni yetenek ve bilgi birikimleri ile, hizmetlerini çeşitlendireceklerdir; ama bunun her şeyden önceki koşulu, kütüphanecilerin istihdamı, özlük haklarının verilmesi, sosyal şartlarının düzeltilmesi ve motive edilmesidir.

Kütüphanelerin sosyal dönüşümü ve beraberinde getirdiği bütün bu yeni kavramlar ile birlikte gelen sorular ışığında, hepimiz için daha sosyal, daha fazla bilgi ve deneyim dolu, dahası geleceğe umutla bakabileceğimiz bir hafta olmasını diler,

Organizasyonun gerçekleşmesindeki katkılarından dolayı sponsorlarımız; Ankaref Bilişim Teknolojileri'ne, Arsis Şirketler Grubu'na, Yordam Bilgi Teknolojilerine, Gemini Büro Sistemleri'ne, en çok okuyan ödüllerimizi tahsis eden Türkiye Yayıncılar Birliği'ne, organizasyon komitesinin değerli üyelerine ve ev sahibi olarak Sayın Dr. Pervin Bezirci'nin nezdinde İstanbul Üniversitesi Merkez Kütüphanesi çalışanlarına ve İstanbul Üniversitesi'ne teşekkürü bir borç biliriz.